

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

Невлюдов І.Ш., Андрусевич А.О., Олександров Ю.М.,
Сотник С.В., Невлюдова В.В.

**МОДЕЛІ ТА МЕТОДИ АВТОМАТИЗАЦІЇ
ПРОЕКТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО
ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ВИРОБІВ З ПЛАСТМАС**

КК НАУ
Кривий Ріг
2018

Рецензенти:

Л. І. Нефьодов, д-р техн. наук, проф., завідувач кафедри Автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій, Харківського національного автомобільно-дорожнього університету;

В. М. Свищ, д-р техн. наук, проф., Заслужений діяч науки і техніки України, радник генерального директора Державного науково-виробничого підприємства «Об'єднання Комунар»

Н 40 Невлюдов І. Ш. Моделі та методи автоматизації проектування технологічного обладнання для виробів з пластмас: Монографія / І. Ш. Невлюдов, А.О. Андрусевич, Ю.М. Олександров, С.В. Сотник, В. В. Невлюдова. Кривий ріг : КК НАУ, 2018. – 296 с.

У монографії розглядаються питання розробки моделей, методів автоматизації технологічного оснащення для виготовлення радіоелектронних виробів з пластмаси. Проведено аналіз існуючих математичних моделей, що описують структурні і параметричні характеристики технологічного оснащення, який показав, що ці моделі та методи не в повній мірі враховують весь комплекс параметрів, які є визначальними при розробці керуючих програм верстатів з числовим програмним управлінням для виготовлення оснащення.

Монографія може бути корисною для фахівців промисловості, наукових співробітників, а також аспірантів, магістрантів і студентів ВНЗ, які навчаються за спеціальностями, пов'язаними з проектними роботами.

Рекомендовано Вченою радою Харківського національного університету радіоелектроніки (протокол № 6 від 26 квітня 2018 року).

ISBN 980-969-578-395-2

ББК 32.996.1+30.800.4

© І.Ш. Невлюдов
А.О. Андрусевич
Ю.М. Олександров
С.В. Сотник
В.В. Невлюдова
2018

ЗМІСТ

Список скорочень	5
Вступ	7
Розділ 1. Особливості технологічного оснащення для виготовлення деталей з пластмас	10
1.1. Технологічне оснащення як об'єкт проектування	10
1.2. Типові конструкції технологічного оснащення для виготовлення деталей з пластмас	29
1.3. Вихідні дані для проектування технологічного оснащення при виготовленні деталей з пластмас	47
1.3.1. Полімерні матеріали для отримання виробів методом лиття	47
1.3.2. Види переробки пластмас методом лиття під тиском	53
1.3.3. Устаткування для переробки пластмас методом лиття	59
Розділ 2. Математичне моделювання технологічного оснащення	70
2.1. Загальні відомості про моделі та моделювання	70
2.2. Аналіз методів математичного моделювання при структурно-параметричному описі оформляючих деталей технологічного оснащення	73
2.3. Огляд математичних моделей та методів оптимального проектування технологічного оснащення	79
2.4. Розробка комплексного методу оцінки якості пластмасових деталей	84
Розділ 3. Інформаційне моделювання при автоматизації проектування технологічного оснащення	112
3.1. Розробка інформаційної моделі виливних форм	112
3.2. Розробка моделі середовища функціонування виливних форм ..	127
3.3. Процедура прийняття технічного рішення	149
3.4. Розробка методу пошуку площини роз'єму виливних форм	166
Розділ 4. Структурно-параметричне моделювання технологічного оснащення	185
4.1. Структурно-параметричний опис конструкції виливних форм...	185
4.2. Розробка системної моделі технологічного оснащення	208
4.3. Розробка методу розрахунку конструктивних параметрів технологічного оснащення	227
Розділ 5. Розробка та впровадження комп'ютерної технології автоматизованого проектування технологічного оснащення	251
5.1. Обґрунтування вибору СУБД та мови програмування, розробка	

структури бази даних	251
5.2. Опис інтерфейсу програми, що розроблено	257
5.3. Експериментальне дослідження адекватності розроблених моделей та методів при автоматизованому проектуванні технологічного оснащення	266
5.4. Експериментальне дослідження трудомісткості технологічної підготовки виробництва	278
Висновки	282
Список використаних джерел	284

ВСТУП

Сучасні технічні вимоги виробів все частіше визначають складні форми деталей та високу точність виготовлення. У зв'язку з цим, з'являються верстати та інструменти з новими функціональними можливостями. Відповідно й програма, яка керує технологічними процесами, має ставати більш інтелектуальною.

Головною метою створення системи автоматизації проектних робіт (САПР) або, як прийнято в Європі і США, CAD (Computer Aided Design) системи є підвищення ефективності та якості проектних робіт за рахунок використання інформаційних технологій.

Автоматизовані системи дозволяють значно підвищити продуктивність праці в одиничному та дрібносерійному виробництві, на яке припадає 75-80% продукції, що випускається машинобудівними галузями.

Розвиток методів автоматизації проектних робіт в машинобудуванні призвело до постановки нового завдання при проектуванні і реалізації САПР – інтеграції конструкторських і технологічних систем автоматизації. Результатом вирішення цього завдання стало створення наскрізних систем проектування – виготовлення (CAD / CAM-систем). CAM (Computer Aided Manufacturing) – система автоматизації підготовки виробництва.

На сьогоднішній день на ринку програмного забезпечення представлено досить багато засобів САПР. Всі сучасні CAD / CAM / CAE системи в залежності від розв'язуваних ними завдань можна розділити на дві групи: спеціалізовані та універсальні. Спеціалізовані програмні комплекси можуть використовуватися як автономно, так і включатися до складу універсальних систем. За функціональною ознакою вони класифікуються:

- програми для графічного (CAD) ядра системи – Unigraphics, Solid Works, ADEM, AutoCAD, Solid Edge;
- системи для функціонального моделювання (CAE), що реалізують метод кінцевих елементів (МКЕ), які, в свою чер-

гу, також діляться на системи загального застосування (NASTRAN, ANSYS, COSMOS / M і ін.) та проблемно-орієнтовані системи (ADAMS, MARS та ін.);

- системи для підготовки керуючих програм для технологічного обладнання (CAM) (SmarrCAM, Euclid, і ін.).

Універсальні системи призначені для комплексної автоматизації процесів проектування, аналізу та виробництва продукції машинобудування. Залежно від функціональних можливостей розрізняють:

- системи низького рівня – двовимірна графіка (AutoCAD, TopCAD, Caddy, Visio);
- системи середнього рівня мають більш великий потенціал проектування: створення 3D моделі, 3D складань з взаємозв'язками, як в реальних виробках, отримання конструкторської документації (Cimatron, Pro / JUNIOR, SolidWorks, Inventor, КОМПАС, T-FLEX, ADEM);
- системи високого рівня вирішують весь комплекс завдань, що виникають у інженерів на всіх етапах створення виробу (попереднє проектування, етап інженерного аналізу та оптимізації конструкції, виготовлення). Сюди можна віднести CATIA, UNIGRAPHICS, Pro / ENGINEER).

Створення САПР технологічного оснащення (ТО) ґрунтується на детальному аналізі об'єктів та процесів проектування, на їх моделюванні, типізації і т. д., що дозволяє виявляти закономірності, що управляють процесами проектування ТО, визначити склад, структуру, функції, інформаційні взаємозв'язки між окремими складовими в проектуючих системах. Отже, можна характеризувати САПР ТО як людино-машинну систему, що вивчає питання побудови ТО і адаптації до змінного середовища функціонування.

У сучасних САПР при проектуванні ТО для виробів з пластмас, недостатньо враховуються особливості пластмасового матеріалу виробу, які пов'язані з нестабільністю технологічних та конструктивних характеристик матеріалу (усадка, ударостійкість, термостійкість, вологостійкість і міцність), що призводить

до розриву етапів проектування виробів, виливних форм (ВФ) і до багатоетапності їх виготовлення. Багатоетапність обумовлена необхідністю фізичного моделювання процесів формоутворення виробів та відпрацювання цих процесів на експериментальних зразках ВФ. Тому, удосконалення процесу проектування ТО в рамках інтегрованих САПР, з урахуванням особливостей пластмасових матеріалів та необхідністю раціонального вибору конструктивних елементів ТО для різних альтернатив ВФ є актуальним завданням.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Ігор Шакирович Невлюдов,
Анатолій Олександрович Андрусевич,
Юрій Миколайович Олександров,
Світлана Вікторівна Сотник,
Вікторія Валеріївна Невлюдова**

**МОДЕЛІ ТА МЕТОДИ АВТОМАТИЗАЦІЇ
ПРОЕКТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО
ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ВИРОБІВ З ПЛАСТМАС**

МОНОГРАФІЯ

*Рекомендовано Вченою радою
Харківського національного університету радіоелектроніки*

*Коректор В.Г. Андріященко
Комп'ютерна верстка О.О. Роголюк*

Підписано до друку 01.06.2018 р. Формат 60×84 1/16.
Папір офсет. Гарнітура Таймс 18,5 Умов. Друк. Арк..
13,6 Умов. вид. арк. Тираж 300 прим. Зам. № 58.

Видано на замовлення ХНУРЕ